UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

S[e]c[und]a, an seque[n]tia priuilegia deroge[n]t prioribus? Sol. sic: si ex certa scientia fuerint co[n]cessa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

a ¶ Ait. Supra diſt. c. contra morem.
b ¶ Priuilegio. s̄. diſt. iij. priuilegium.
c ¶ Ob religionis. xij. q. ij. religioſam.
d ¶ Neceſſitatis. xxxv. q. iij. quedam lex.
e ¶ Obſequij. j. q. j. ſunt nōnulli. s̄. xxiij. diſt. cōis. Jo.

generalem legem aliquid ſonare videantur, non tamen contra ipſam aliquid concedere intelliguntur: cum ipſius legis authoritate priuilegia ſingulorū penes matrem omniū eccleſiarum reſeruētur. Neqꝫ enim priuilegia aliquibꝰ concederenṫ, ſi preter generalem legem nulli aliquid ſpeciale indulgereṫ. Priuilegia nāqꝫ dicuntur quaſi priuata legia, eo ꝙ priuatam legem ſingulis generent. quā definitionē Gregorius innuens ait[a]. Si hoc neqꝫ conſuetudine generali, neqꝫ priuilegio[b] vendicas: reſtat te vſurpare quod feciſti.

Item Hieronymus in expoſitione Jone: Priuilegia ſingulorum non poſſunt legem facere cōmunem. Valet ergo (vt ex premiſſis colligitur) ſancta Romana eccleſia ſuis priuilegijs quoſlibet munire: et extra generalia decreta quedam ſpeciali beneficio indulgere: conſiderata tamē rationis equitate, vt que mater iuſtitie eſt, in nullo ab ea diſſentire videaṫ: vt priuilegia videlicꝫ que ob religionis[c], vel neceſſitatꝭ[d], vel exhibiti obſequij[e] gratiam conceduntur, neminē releuando ita diuitem faciant, vt multoꝝ detrimēta non circunſpiciendo, in paupertatis miſeriam nonnullos deijciant. Illud vero apoſtoli ad memoriā reuocātes qđ ad Corinthios ſcribens ait: Non enim volumus vt alijs ſit remiſſio, vobis autem tribulatio. cui ſacra lex principum concordās ait: Reſcripta contra ius elicita, ab omnibus iudicibus precipimus refutari: niſi forte aliquid eſt quod non ledat alium, et proſit petenti, vel crimen ſupplicanti indulgeat.

Item conſtitutio imperatoris ad populum. Nec damnoſa fiſco, nec iuri contraria poſtulari oportet. Clerici ergo huius baptiſmalis eccleſie, priuilegij authoritate muniti, ſue dioceſis decimas ſibi ex integro vendicare valent: niſi forte ſumma neceſſitate epiſcopi cogantur ad quartā ſuā accipiendam, ꝛ illi ſuperabundare monſtrentur.

¶ Queſtio. ij.

Quod autem antiquoribus priuilegijs, ſubſequentibus derogari non poſſit authoritate Anacleti ꝓbaṫ: qui ſcribēs oībus epiſcopis ꝛ reliquis Chriſti ſacerdotibus ait.

¶ Eccleſiarū priuilegia cunctis tēporibus intemerata ſeruentur.

Quod autem. Hec q̄ō diuidiṫ in tres partes. In p̄ma ꝓbat magiſter per. xviij. authori. et p. ix. leges ꝙ nulla priuilegia contra alia priuilegia vel ꝯtra ius valent: vel ſi obtenta eſſent cōtra ius, nō valēt niſi eſſent ſine p̄iudicio alioꝝ. al's ſic, ſi non facerēt detrimētū magnū. Scd̄a ibi: his ita. Tertia ibi: hoſtilitatꝭ. Jo. de fan. ¶ Caſus. Hic poniṫ ſcd̄a q̄ō q̄ queriṫ an per ſequētia priuilegia prioribꝰ derogeṫ, niſi in ſequētibꝰ de p̄oribus mentio fiat, ſicut in reſcriptis cōtingit. Et dicēdum eſt ꝙ non, niſi forte ſequēs priuilegiū eſſet ſpeciale, ꝛ p̄mū generale: quia ſcḋm quoſdā nō oporteret ꝙ in ſecūdo fieret mentio de primo vt tunc: ſꝫ Jo. dicit ꝙ oportꝫ ſemper de primo p̄uilegio generali in ſecundo ſpeciali fieri mētionē. ꝛ aliud eſt in reſcriptꝭ, cū per reſcripta gn̄alia nō cōcedaṫ ſtatim plenum ius, ſed p priuilegia ſic. ꝓcedit ergo Gratia. hoc ordine. Primo ꝓbat ꝙ per ſequētia p̄oribus non derogatur, vſqꝫ ad. §. ſi ergo. exinde reſpōdebit allegatis, ꝛ dabit ſolutionem in. §. hoſtilitatis.

¶ Quod autē. Videndū eſt quis poſſit dare priuilegiū, et quod priuilegium preiudicet alij. Dicunt pleriqꝫ ꝙ ſolus papa poteſt dare priuilegium in preiudiciū alterius. xij. q. ij. bone rei. ꝛ. ix. q. iij. conqueſtus. de. conſe. diſt. iij. pronunciandum. c. diſt. cōtra morem. cū enim priuilegiū dicatur quaſi lex priuata: vt. s̄. diſtinc. iij. priuilegia. ꝛ ſolus princeps canones, ꝛ leges, ꝛ iura condat †ergo ſolꝰ ille (vt dicunt) dat priuilegium. Hoc tamen negari nō poteſt quin epiſcopi etiā dent p̄uilegia: vt ex̄ de his que fi. a prela. quanto, ex̄ de ſentē, ꝛ re iudi. cum inter vos, ſed nō poteſt in preiudiciū alioꝝ, vt dicūt: qꝛ ſolus princeps auferre poteſt †ius vniꝰ ꝛ dare alteri, vt. ix. q. iij. nūc vero. ꝛ ca. per principalem. ꝛ ex̄ de conceſ. prebē. ꝛ eccle. nō vacan. quia diuerſitatē. ꝛ. C. de quadri. pre. bene a zenone. Sed certe hoc non eſt verū: nam epiſcopꝰ poteſt dare extra baptiſmalem eccleſiaꝫ decimas: vt. xvj. q. j. ſtatuimus. Iteꝫ ep̄s pōt detrahere vni eccleſie, et dare alteri: vt ex̄ de exceſſ. prela. ſicut vnire. ꝛ pōt in totum eximere aliquā eccleſiam: vt ex̄ de cenſi. cuꝫ venerabilis. Itē auferre poteſt eccleſie priuilegiuꝫ eligēdi: vt extra de cōſue. cū dilectus. Itē poteſt eximere eccleſiā a iure ꝓcurationis: vt extra de cē. ſopite. hoc autē priuilegium cōfert ep̄s cū ꝯſenſu capituli ſui: vt ex̄ de dona. paſtoralis. Datur autē p̄uilegiū qn̄qꝫ perſone, qn̄qꝫ rei: vt. ix. q. iij. conqueſtꝰ. Si priuilegiū daṫ pſone, pſonā nō tranſgrediṫ: vt inſtit. de iur. na. gen. et ci. §. plane. xvj. q. j. hinc etiā. et ff. de reg. iu. priuilegia. vij. q̄ō. j. non aūt. ꝛ ca. petiſti. Et reale eſt qđ loco cōcediṫ, ꝛ ppetuū eſt. xvj. q. j. hinc etiā. et ff. de iure imu. l. j. ex̄ ð of. dele. qm̄ abbas. In dubio aūt ſemp p̄ſumiṫ p̄uilegium potiꝰ pſonale qꝫ reale: vt ex̄ de inſti. cum veniſſent. qꝛ res de facili ad ſuā reuertiṫ naturā. s̄. de pac. ſi vnꝰ. §. qđ ꝛ i ſpecie dotis. nō em̄ dꝫ ob hoc pſonale ꝙ ſola inferṫ pſona: vt. ff. de pac. iuriſgētiū. §. pactoꝝ. ꝛ l. tale pactū. Itē hec eſt differētia inter p̄uilegiū ꝛ ꝯfirmationē: qꝛ in ꝯfirmatiōe nihil noui iurꝭ daṫ: vt ex̄ de ꝯfir. cū dilecta. ſecꝰ eſt in p̄uilegio. Itē in ꝯfirmatione nihil poniṫ vel affirmaṫ, ſꝫ totū conditional'r intelligiṫ: vt ex̄ de cōceſ. prebē. qꝛ diuerſitatē. ſed in priuilegijs omnia verba ponuntur, ꝛ certum ibi aſſeritur: vt extra de verb. ſigni. abbate. Nunc videndum eſt qđ priuilegiū derogat alij. Dicunt quidā ꝙ ſemper ſecūdum derogat primo, etiā ſi non faciat mentionē primi: vt ex̄ de reſcri. ex parte. ꝛ hoc ea ratione videṫ, qꝛ cū p̄uilegiū ſit ius, ſꝫ vnū ius derogat alij, lꝫ non faciat mētio=

† Adde Arc. ꝙ dt ꝙ pnceps ex certa ſcia etiā ſine clauſula nō obſtāte poſſit auferre mihi ea q̄ ſūt iuris ciuilis. de q̄ materia vide p Bar. i. l. fi. C. ſi con. ius vtili. ꝛ plene p eūdē Bar. in extrauag. ad repmēdū. i ver. nō obſtātibus. p Jo. doc. i. c. nulli. de reſcri. p Bal. i. l. fina. C. ſen. reſci. ꝛ i. l. cū quā. in. xij. col. C. ð fideicō. ꝛ i p̄ludijs feu. do. col. iiij. per ymo. in l. fi. ff. q̄. ap. non lꝫ. ꝛ i. l. ddā cōſulebāt ð re iu. ꝛ p paulū ð ca. i l. ſign. i fin. C. ð loſ. teſt.

† Intellige qn̄ cā ſubeſt, al's non dꝫ: put no. s̄. xxij. di. c. j. in glo. nec papa. ꝛ facit qđ no. x. di. c. j. i gl. arg. ꝙ ꝛc.

Priuilegia eccleſiarū et ſacerdotū intemerata ꝛ inuiolata cūctꝭ decernim⁹ manere tēporib⁹[a]: ꝛ leges eccleſie apłica authoritate firmam⁹ et pegrina[b] ſubmouem⁹ iudicia.

Itē Leo pa. martino. augu.

¶ Nec nouitate mutari, nec ī probitate cōuelli eccleſiarum priuilegia debent.

Priuilegia[c] eccleſiarū et monaſterioꝝ, ſanctoꝝ patrum authoritate inſtituta, nulla poſſunt improbitate cōuelli, nulla nouitate mutari: in quo opere (auxiliāte Chriſto) fideliter exequēdo neceſſe eſt hui⁹ ſancte ſedis pontifices perſeuerantē exhibere famulatū. diſpēſatio enim nobis credita eſt: ꝛ ad noſtrū reatū tendit ſi paternarū regule ſanctionum nobis conſentientib⁹ vel negligentibus violentur.

Item Greg. Auguſtino Anglorum epiſcopo.

¶ Priuilegio ſue dignitatꝭ aliquis eccliam exuere nō debet.

In galliarū[d] epōs nullā tibi authoritatē tribuimus: qꝛ ab antiqs pdeceſſoꝝ nroꝝ tēporib⁹ palliū[e] arelateñ. epūs accepit: quē nos priuare authoritate pcepta minime debem⁹. Si ergo ꝯtigat vt fraternitas tua ad galliarū ꝓuicias trāſeat, ꝛ aliqd ex authoritate agēdū fuerit: cū pdicto arelatēſi epō[f] agaꝫ, ne pretermitti[g] poſſit hoc qđ antiqua patrum inſtitutio iuenerit. Britānoꝝ[h] vero oēs epōs tue fraternitati ꝯmittim⁹: vt indocti doceanꝫ, et infirmi pſuaſione roborenꝫ.

Idem Felici epiſcopo.

¶ Statuta apłicoꝝ pdeceſſorū apłic⁹ deſtruere nō debet.

Si ea deſtruerē q̄ anteceſſores nři ſtatuerunt: nō ꝯſtructor ſꝫ euerſor eſſe iuſte ꝯprobarer, teſtāte veritatꝭ voce, q̄ ait. Omē regnū in ſeipſo diuiſum nō ſtabit: ꝛ oīs ſcia ꝛ lex aduerſum ſe diuiſa[i] deſtrueꝫ.

nem primi: vt extra de cogna. ſpi. ca. ij. ſed iſtis ob. ex̄ de of. iu. dele. ex parte. vbi priuilegium ſecundū nō derogat primo, cum non faciat mētionē eius. Itē nec priuilegium preiudicat confirmationi, niſi faciat mentionē illius priuilegij: vt ex̄ de his q̄ fi. a prela. cum vos. Item nec trāſactioni piudicat cōfirmatio: vt extra de deci. ex multiplici. Itē nec priuilegiū preiudicat cōſuetudini, niſi faciat mētionē eius: vt ex̄ de prebē. relatum. Itē nec valet priuilegium niſi faciat mētionē conſtitutionis facte a capitulo: vt extra de reſcrip. cōſtitutus. nec valet appellatio niſi faciat mentionem ſentētie: vt extra đ fide inſtru. inter. vltra mediū. Et ſic propter iura allegata cōcedi poteſt ꝙ idē ſit in priuilegijs quod in reſcriptis, niſi vbi ſecūdū faciat mētionem pmi ꝙ non valeat: ſiue ambo priuilegia ſint generalia, ſiue ābo ſpecialia. ſed ſi vnum ſit ſpeciale, aliđ generale: ſpeciale ſēper piudicat, lꝫ nō faciat mētionē generalis: vt ex̄ de reſcrip. c. j. ꝛ ca. paſtoralis. licet ſit argu. cōtra. ĩ. e. in galliarum.† quia in toto iure derogatur generi per ſpeciē: vt. ff. de reg. iur. in toto. Sed certe aliud eſt in reſcriptis q̄ꝫ in priuilegijs, qꝛ ſcđm reſcriptū ſpeciale derogat primo generali. nā per generale reſcriptū nō daꝫ iuriſdictio: vt pꝫ in illa decre. paſtoralis. in fi. ꝛ extra e. ad hec. ꝛ ideo de facili tolliꝫ. ſed per priuilegiū quātūcunqꝫ generale ſtatim conſequiꝫ ſuum ius plenū. vnde poteſt dici ꝙ nunq̄ꝫ ſecundū ſpeciale priuilegiū deroget primo generali, niſi faciat ipſius mentionē. ex̄ de reſcrip. nōnulli. ꝛ de preſcrip. veniēs. ſed in ſtatutis quādoqꝫ antiquū preiudicat nouo: vt. l. diſt. dño ſancto. Itē in dubio poti⁹ preſumo non reuocatū prius priuilegiū q̄ꝫ reuocatum: vt. ff. de ma. teſt. ſi peculiū. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. cum hic ſtatus. §. penitentiā. Nec ob. ff. de pri. credi. priuilegia. vbi diciꝫ ꝙ priuilegia nō eſtimanꝫ ex tēpore, ſꝫ ex cauſa: qꝛ ibi loquiꝫ de priuilegijs que creditor vult habere ex eo ꝙ prius mutuauit pecuniam.

† In ordiario loquiꝫ.

Priuilegia. ¶ Caſus. Priuilegia eccleſiarum ꝛ ſacerdotum ſunt inuiolabiliter omni tempore obſeruanda, ꝛ leges eccleſie apoſtolica authoritate confirmat Anacletus peregrina iudicia ſubmouendo.

a ¶ Temporibus. Iſtud poteſt intelligi de generalibus ſtatutis. nam in nullius perſona omittēdum eſt ꝛc̄. lxj. di. miramur. Itē poteſt intelligi de priuilegijs datꝭ a principe. nam priuilegium qđ a deo vel a principe datur, decet eſſe manſurū, omnis malitie ac diminutionis ꝯtrariū. in auꝫ. coll'. vj. cōſtitutio que de dignitatib⁹. in fi. Si vero perſona impetrās obuiat priuilegio impetrato, ſtatim euaneſcit: vt ex̄ de conſti. cum M. ferrarieñ. Item ſi non ꝓſtaꝫ, priuilegiū ſuū expirat ſpatio. xl. an. vt ex̄ de priuile. accedentibus. ſed ſi non eſt op⁹ ꝓſtatione cū ſit priuilegiū ad excipiēdū, perpetuū eſt: vt. ff. de do. excep. pure. ſi ꝓ eo eſt priuilegium ad faciēdū videꝫ ꝙ ſpatio. x. annoꝝ extinguaꝫ: vt. ff. de nundinis. l. j.†

Priuilegia ſ. eſſe mā ſurū.

b ¶ Et peregrina. id eſt ferri cādēns. ij. q. v. ꝯſuluiſti. vel iudicis nō ſui. iij. q. v. peregrina. Io.

Priuilegia. ¶ Caſus. Priuilegia eccl'iarū authoritate ſanctoꝝ patrū inſtituta nō debent ab aliq̄ violari, ſed debēt per papam defendi: qđ niſi fecerit, reatum incurret.

c ¶ Priuilegia. ĩ. de conſe. diſt. iij. celebritatem.

In galliarū. ¶ Caſus. Grego. fecit Aug. monachū angloꝝ archiepm, ꝛ ei ſuppoſuit oēs epōs Britannie. ſed in epiſ galliarum nullā ſibi attribuit authoritatē, qꝛ archiepo Arelateñ. ab antiquo tēpore cōſtabat eos eſſe ſubiectos, quem papa priuilegio ſibi cōceſſo priuare non debebat. et ideo ſi Aug. ad galliarum prouincias venerit, nil ſine epiſcopo Arelateñ. agere preſumat.

d ¶ In galliarum. pluraliter dicit, quia tres ſunt gallie, brachata, togata, ꝛ comata.

e ¶ Pallium. ĩ. viij. q. iij. artaldus. contra. vbi diciꝫ ꝙ Arelateñ. ſit ſuffraganeus Narboñ. ſed forte duo ſunt arelateñ. vel altera literarū eſt falſa vel corrupta.

f ¶ Epiſcopo. quem conſtituit ibi legatum, vel ſuppoſuit ei omnes epiſcopos Britannie.

g ¶ Pretermitti. ergo legat⁹ incōſulto epō loci non pōt iudicare clericos ipſi⁹ niſi ad epm appelleꝫ: vt hic, ꝛ. xj. q. j. pueniꝫ. qđ pōt admitti. Nec ob. ex̄ de of. leg. cū nō ignoretis. nā ille nō ſolū fuit legat⁹, ſꝫ etiam metropolitan⁹, ꝛ ideo nihil pfuiſſet ei ius legationis ſi hoc ius nō habuiſſet. Io. ꝯtrariū credo, cū illa decre. cū nō ignoretꝭ, indiſtincte loquaꝫ. B. Itē videꝫ hic ꝙ pnceps poſteriorē legatū dando nō videꝫ ꝓhibuiſſe legatū priorē, ſicut eſt in tutoribus: vt. C. de teſt. tut. l. ij. ſimiliter not. vij. q. j. nō autē ſecus in ꝓcuratorib⁹: vt. ff. de ꝓcu. ſi q̄s cū. §. vlt.

h ¶ Britānoꝝ. ꝯtra. ĩ. iij. q. vj. hec quippe. ſed due ſunt Britānie. Anglia em̄, maior Britānia diciꝫ.

i Si ea deſtruerem. ¶ Diuiſa. Ar. cōtra teſtes ſibi

contrarios: et cõtra reſcripta omnia ſibimet cõtraria: vt xxiij. q. vij. quod autẽ. C. de fi. inſtru. ſcripture. iiij. qõ. iij. qui falſo. extra de ſen. ⁊ re iudi. cum olim.

I Gitur. ¶ Caſus. Leo papa quẽdam legatũ ſuũ ad quandam prouinciã deſtinauit: cui precepit vt ius dignitatꝫ archiepiſcopoꝝ ab antiquo eis traditũ conſeruet intemeratũ et inconcuſſum. Cuiꝰ id eſt beati Petri vel noſtri.

a ¶ Delegatiõe. Videtur ꝙ ꝙ delegatã habeat delegatus ⁊ nõ ordinariã poteſtatẽ, vt h: ⁊ ca. ſeq. qđ nõ credo, cum ſimilis ſit proconſuli. ff. eod. meminiſſe.

Legatꝰ quã poteſtatẽ habeat

b ¶ Seruatis. Reſcriptũ ſemper ſic eſt interpretãdum, vt nulli faciat preiudiciũ: vt. ix. q. iij. nũc Ho. lxxxv. di. archidiaconũ. in priuilegijs ſecꝰ videtur: vt ex̃ de decimis. ad audientiam.

c ¶ Inſpectis. cũ enĩ quis aliquid ex priuilegio ſibi vendicat, inſpiciẽdum eñ priuilegiũ eius. c. diſti. cõtra morẽ. ex̃ de priuileg. recipimus. ⁊ ſm ꝙ tenor priuilegij ꝯtinet iudicandum eſt: vt ex̃ de priuil. porro.

Priuilegij tenor eſt attẽdendus.

d ¶ Inſinuatiõe. Intelligas hoc de his q̃ ſoli pape reſeruanť, que nõ tranſeunt in gñali mandato: vt extra de offi. leg. ꝙ tranſlationem.

Sub. ⁊ maiorem diſcuſſionẽ deſiderant. arg. ꝫ. xxiij. q. j. q̃tiẽs. xvj. q. j. frater. referat ergo q̃ p ſe expedire nõ põt. Lau.

I Nſtitutionis ¶ Caſꝰ. Quidam epĩ deſtruebant vel mutabãt ea q̃ apoſtolicꝰ diſpoſuerat, vel priuilegia concedendo, vel in p̃ſentia ſua aliqua ſine ſcriptꝫ ordinando. et ideo p̃cepit Grego. Bonifacio defenſori, vt talia deceto fieri non patiatur: qꝛ per hoc doceret alios ſua quandoqꝫ

I tem Leo papa.

¶ Metropolitanus dignitatis ſibi tradite antiquitus, ius intemeratum obtineat.

I Gitꝛ ſm ſctõꝝ patrũ canones ſpũ dei cõditos, ⁊ totiꝰ mũdi reuerẽtia ꝯſecratos, metropolitanos ſingłarũ p̃uinciaꝝ epõs qbꝰ ex delegatiõe[a] nr̃a fraternitatꝫ tue cura protẽdiť: ius traditũ ſibi antiquitus dignitatis intemeratũ hr̃e decreuimꝰ: ita vt a regłis preſtitis nulla aut negligẽtia, aut preſumptione diſcedant.

I tem Hormiſda papa.

¶ Priuilegia metropolitanorũ incõuulſa ſeruari oportet.

S Eruatꝫ[b] priuilegijs metropolitanoꝝ, vices vobis aplice ſedis delegamus vt inſpectis[c] iſtis, ſiue ea q̃ a nobis ſunt nuper mãdata ſeruẽtur, ſiue ea que de eccłiaſticis cauſis tue reuelationi cõtigerit nunciari, ſub tua nobis inſinuatiõe[d] pãdanť: erit hoc ſtudij ac ſolicitudinis tue, vt talem te in his q̃ iniungunť exhibeas, vt fidẽ integritatẽqꝫ eiꝰ cuius curã ſuſcipis, imiteris.

I tem Gregorius Bonifacio primo defenſori.

¶ Decreta apoſtolica nulla preſumptione violentur.

I Nſtitutionis nr̃e decreta q̃ ſũt priuilegijs ⁊ ordinatione diſpoſita, perpetua ſtabilitate et ſine aliq̃ cõſtituimus refragatiõe ſuari: ſiue q̃ ſcripto decreuimꝰ, ſiue q̃ in noſtra p̃ñtia[e] videnť eſſe diſpoſita: nec a q̃qꝫ põtificum in totũ vel in partẽ ea q̃libet occaſiõe cõuelli decernimꝰ vel immutari. nã nimis eſt aſperũ, ⁊ precipue bonis ſacerdotũ moribus inimicũ, niti quẽpiã ꝯtacũqꝫ rõnis[f] excuſatione que bene ſunt ordinata reſcidere: ⁊ exẽplo docere, ceteros ſua qñqꝫ poſſe conſtituta diſſoluere.

I dẽ Dñico Carthagiñ. epõ.

¶ Priuilegia eccłiaꝝ apoſtolicis debet ſeruare illeſa.

D E eccleſiaſticis priuilegijs qđ vr̃a fraťnitas ſcribit hoc poſtpoſita dubitatiõe teneat, qꝛ ſicut nr̃a defendimꝰ, ita ſingulis quibuſqꝫ eccleſijs ſua iura[g] ſeruamꝰ: nec cuilibet gr̃a fauẽte vltra ꝙ̃ mereť impertior: nec vlli hoc qđ ſui iuris eſt ambitu ſtimulãte derogabo: ſed fratres meos p omĩa honorare cupio: ſicqꝫ honore ſingulos ſubuehi, dũmodo non ſit quod alteri iure ab altero poſſit opponi.

I dẽ Vigilio Arelatẽñ. epõ.

¶ Qđ rõnabiliter definitum eſt, in nullo debet violari.

C Um pie deſiderium volũtatis, et laudãde definitionis intẽtio ſacerdotalibus ſit ſemper ſtudijs adiuuãda: cura eſt ſolicitudinis adhibenda vt ea que pro quiete religioſe conuerſationis ſunt diſpoſita vel ordinata, nec diſſimulatio negligere, nec quedã valeat preſumptio perturbare: ſed ſicut hoc (qꝛ ratio exigebat) vtiliter obtinuit definiri: ita quod definitũ eſt (niſi forte vbi maior eſt authoritas) non debet violari. I dem.

¶ Sibi iniuriam facit qui fratrum ſuoꝝ iura perturbat.

Q Uod vo dicitis noſtris tpibꝰ debere ſeruari q̃ a meis q̃qꝫ predeceſſoribꝰ tradita vł cuſtodita ſunt: abſit hoc a me vt ſtatuta maioꝝ cum ſacerdotibus meis in qualibet eccleſia infringam[h]: quia mihi

poſſe ſtatũta diſſoluere.

e ¶ Preſentia. Sic ergo ſñia principis facit ius, licet non redigatur in ſcriptis. vt extra de trãſac. c. j. C. de teſta. oim. Arg. cõtra. iij. q. vij. poſtulatus. Itẽ hic eſt arg. ꝙ princeps ſine ſcripto dat priuilegiũ: et ſine ſcripto delegat cauſaꝫ: vt in auť. de liti. §. oĩm. col. viij. ſed non cõmittit delegationẽ ſine ſcripto. xcvij. diſtinctio. nobiliſſimus. C. de mand. prin. l. vna.

Sñia p̃cipis etiã nõ ſcripta facit ius.

Si pceſſerit ſñia definitiua partibꝰ p̃ſentibus. ff. de leg. l. ſi ipſa lis. aľs non fit ius ex ſñia. ff. de inoffi. teſta. q̃ repudiatis. ſm L.

f ¶ Rationis. argu. ꝯtra ex̃ de offi. deleg. ſi quando. ⁊ ca. ex parte. ij.

D E eccleſiaſticis. ¶ Caſꝰ. Dñicus epõs queſiuit a Greg. vtrum priuilegia eccleſiaſtica debeant a papa ſeruari. quare Gregoriꝰ ſcribit ei dicens, ꝙ ſicut defendit priuilegia ſedis apoſtolice, ita iura et priuilegia aliarum eccleſiarũ vult ſeruare immutilata: nec alicui vltra ꝙ̃ meretur impertiri: et fratres ſuos ſic vult honorare, vt nec alteri ab altero aliquid iure poſſit opponi. Scribit, vtrum ſit ſeruanda.

g ¶ Iura. nec ſuum honorem debet augere papa vt minuat ius eccleſie alterius: vt xix. diſt. ecce.

⁊ vide qđ not. xxij. di. ca. j. in glo. nec papa ⁊c.

C Um pie ⁊c̃. ¶ Caſus. Vigilius Arelatenſis epõs priuilegia monachoꝝ violari pmittebat. vnde precepit ſibi Greg. ne talia decetero negligenter fieri patiatur. Sequẽs capi. patet.

h Q Uod vero ¶ Infringam. Qui enim debet tueri alios contra alios, multo magis contra ſeipſum: vt extra de natis ex libero ventre. capiť. vnico. ff. ſi ſer. vẽ. l. altius.

iniuriam facio ſi fratrum meorum iura perturbo.

Item Julianus papa.

¶ Nulla preſumptione violētur que ab apoſtolicis et eorū ſucceſſoribus ſunt inſtituta.

Amputato totius vſurpationis exceſſu, nullus preſumat que ſibi non videntur eſſe conceſſa [a]. Ea que ſunt ab apoſtolis eorumq; ſucceſſoribus inſtituta, nulla deſidia negligantur: nulla diſſenſione violentur: nulla concertatione turbentur.

Item Gregorius papa.

¶ Que rationabiliter ordinata ſunt, nulla debent refragatione turbari.

Eccleſiaſtice moderationi omnino eſt cōueniēs, vt que ordinata fuerint, vel rationabiliter deciſa: nulla in poſterum [b] debeant refragatione turbari.

Idem in Regiſtro.

¶ Que cōtra leges fiunt, pro infectis habentur.

Imperiali conſtitutum eſt ſanctione aperte vt ea que cōtra leges fiunt, non ſolum inutilia [c], ſed etiam pro infectis † habenda ſint. C. lib. j. titulo de precibus imperatori offerendis.

Imperator Conſtantinus.

Nec dānoſa fiſco [d], nec iuri cōtraria poſtulari oportet. Imperatores Theodoſius et Ualerius.

Reſcripta cōtra ius [e] elicita, ab oib⁹ iudicibus precipimus refutari: niſi forte ſit aliquid qđ non ledat [f] aliū, et proſit petenti [g]: vel crimen [h] ſupplicantibus indulgeat.

Item Pelagius papa Joanni comiti.

¶ Reſcriptum meretur effectum quod cum iuris ꝛ legum ratione concordat.

Dicēti ſacras iuſſiones ſe hr̄e pre manibus, rn̄dem⁹ ſcire illū oportere ꝙ ipſe clemētiſſim⁹ princeps gn̄alib⁹ legibus conſtituerit illa ſacra vniuſcuiuſq; ſupplicātis deſiderio ꝯceſſa preualere, et effectui mancipari, q̄ cū iuris et legū rōne cōcordāt: ea vero que ſurreptione [i] vel falſis p̄cibus forſitan impetrantur, nullum ſupplicātibus ferre remediū.

Reſcripta ſiue ſint annota-

Amputato. ¶ Caſus. Hic duo dicunt, quoꝝ primū eſt vt nullus vſurpet ea que ſibi non ſunt cōceſſa. Secundū eſt, vt ea que apoſtoli ꝛ eorum ſucceſſores ſtatuerunt, non violentur aliquo modo.

a ¶ Conceſſa. Arg. fines mādati diligenter cuſtodiendos. Argu. contra viij. q. j. licet. Item argu. ꝙ ep̄us nihil pōt petere niſi qđ ſibi permiſſū eſt a canone: vt. x. q. iij. q: cognouimus. et ff. de condi. inde. l. frater a fratre. †

Epi petitio eſt p canones limitata.

b ¶ Eccleſiaſtice. ¶ In poſterum. ſ. vj. qōe. iiij. quod bene.

† Et nota. ex̄ d peñ. i q̄ buſdā. ibi vid. in gl. p̄miſſum eſt ꝛc.

c ¶ Imperiali. ¶ Inutilia. ſ. diſt. x. vides. Sz cōtra. vij. qō. j. ep̄s in dioceſi. ꝛ. xiiij. q. vj. comperimus.

d ¶ Nec dānoſa fiſco. vt ſi aliquis p priuilegiū velit ſe excuſare ab eo qđ eſt dānoſum iuri ꝯmuni. nā dicit lex ꝙ oēs neceſſitatibus publicis debent obedire ſine dignitatis priuilegio: vt. C. libro. xj. de naui. non excu. l. multi. nec p̄textu priuilegij publica debet vacillare vtilitas: vt. C. libro. xij. de priuile. ſcho. l. ij. C. de ſacr. ſan. eccle. l. iubem⁹ nulli.

Neceſſitates publice ſunt ab oīb⁹ ſupportande.

Reſcripta ꝛc. ¶ Ca⁹. Queſitum fuit a Theodoſio et Ualerio, vtrum reſcripta cōtra ius impetrata ſint a iudicibus recipienda? Et reſpōdet Theodoſius ꝙ nō, niſi ſit tale reſcriptum quod alium non ledat: et etiam proſit petenti: vel etiam crimen indulgeat ſupplicanti. ꝛ eſt lex.

e ¶ Contra ius. Nec eñ rōne reſcripti iudex recedet a iuſtitia: vt ex̄ de eta. ꝛ quali. eā ꝛc. vñ ſi reſcriptū eſt penitus cōtra ius, reijciet illud iudex, vt hic dr: et auferendum eſt reſcriptū tale de manibus retinētis: vt. C. de ſacri. paga. ſicut. et mittēda eſt talis charta principi: vt ibi dicit. Si aūt non eſt cōtra ius ex toto, ſed al's iniquū: expectādum eſt ſm mandatū principis: vt ex̄ de reſcrip. ſi quādo. ꝛ in aut. vt nulli iudi. §. ſi vero. Judex ergo ſemp ſequit ius cōe, lz reſcriptum principis aliud iubeat: vt in aut. de iudi. col. vj. §. oīs autē iudex. ꝛ. j. e. omnes.

Reſcriptum ꝯ ius eſt reijciendum.

f ¶ Quod nō ledat. tale dz eſſe quodlibet reſcriptum, vt neminem ledat. ſ. e. de eccleſiaſticis. vnde nō valet reſcriptum de re quam quis violēter detinet: vt. xvj. q. vj. placuit. C. vnde vi. l. authoritatem. nec de re litigioſa: vt extra de confir. ca. j. ꝛ. p quod tranſactio facta reſuſcitatur: vt. C. de tranſac. cauſas. ꝛ ex̄ de tranſac. ex literis. et de deci. ex multiplici. Uel per quod aufertur libera electio aliquibus: vt. C. de duobus reis ſtip. l. ij. Hoc tamen non videtur verum per id qđ eſt ex̄ de conceſſio. preben. et eccle. non vacan. q: diuerſitatē vel per quod reſtituit aliquis depoſitus: vt. C. loca. l. vltia. Uel p quod retractatur ſñia: vt. C. de erro. aduocat. l. vlti. et per qđ preſtatur immunitas a tributis: ‡ vt. C. de vecti. ꝙcqđ. Quod autē dicitur hic, intelligas de enormi leſione: q: modicā leſionē bene poteſt preſtare reſcriptū principis: vt ex̄ de verbo. ſignifi. quid p nouale. Uel etiā ſi ex poſtfacto incipiat enormiter ledere ſtatim non valet: vt extra de deci. ſuggeſtum. ꝙ ci to eñ priuilegium recidit ad iniquitatem, ſtatim non valet: vt. ff. de vulga. ſubſtitu. ex facto. ꝛ lxiij. diſt. §. verum. modicā autē leſionem bene poteſt afferre: vt. xij. qōe. ij. bone rei. C. de preci. impe. offe. quotiens. ff. loca. habitatores. ff. ne quid in loco pub. l. j. §. ſi quis a principe. ff. ne quid in flu. pu. l. j. §. ſunt qui putant. quandoq; tamen magnā affert leſionem: vt. xvj. q. j. ſtatuimus. vt dixi. ſ. e. in ſum. in princ. et. ff. de euic. lucius.

† Cōc. text. l. non dubius. C. de leg. et l. ij. croſſid. de de. ‡ Idē qđ ex ꝯtu vendiōis eſt tradidit reſtituat. C. de rei vēdi. in ciuile. Priuilegium lēdēs an poſſit tolerari.

g ¶ Petenti. Ut ſi aliqua que nubit conſulari viro, petit vt ipſa nihilominus conſularis dicatur: iſtud prodeſt petēti ſine leſione alterius. vt. ff. de ſena. l. vlti. Uel ſi aliqua petat vt infra tempus luctus poſſit nubere: vt. ff. de his qui no. infa. l. ſolet.

h ¶ Uel crimen. In talibus facile exauditur aliquis. xxxv. q. ix. veniam.

Dicenti. ¶ Caſus. Quidā cōueniebat aduerſarium ſuū corā comite Joanne per reſcriptū ſubreptione vel falſis precibus impetratū. quare ſuper hoc cōſuluit Pelagium papam: qui reſpondit dicens ꝙ illa reſcripta debent valere que cum iure ꝛ ratione cōcordant. ea vero que per ſurreptionem vel per falſas preces impetrant, impetrantibus prodeſſe non poſſunt.

i ¶ Surreptione. Cum diſtinctiōe: vt extra de reſcrip. ſuper literis.

¶ Reſcripta. ¶ Caſus. Quia ſupra facta fuit mentio de reſcriptis, ideo nunc dicit Gratia. ꝙ cuiuſcūq; modi ſint

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

reſcripta, expreſſam in ſe debent habere conditionem, ſi preces veritate nitantur: quia mendax precator carere debet impetratis: et iudices delegati punientur, ſi probationes ſuper falſi ſuggeſtione nõ admittant. Annotationes, que ſunt ſine cauſe cognitione. Pragmatice, cũ cauſe cognitione.

m ¶ Seueritati. Punitur vt falſarius: vt. ff. de falſa. Sub. ſi quis obrepſerit.

Sub. ſi inde fuerit accuſatus.

n ¶ Cognoſcatur. Non ab ipſo executore, ſed ab eo q̄ delegauit executionem. Et ſic non ob. extra de ſenten. et re iudica. decetero. C. de executio. rei iudi. ſi vt proponis. Uel hodie poteſt diſtingui illa cõtrarietas per illa3 decret. ſuper literis. vt quãdoq3 cognoſcat, quandoq3 remittat ad ſuperiorem. Dicunt tamen quidã q̄ executor poteſt cognoſcere ſũmatim de incidentibus queſtionibus: vt. ff. de re iudi. a diuo. §. ſi ſuper reb9. et talis cognitio non facit preiudiciũ in principali iudicio: vt. ff. de lib. ag. l. ſi q̄s a liber3. §. ſi vel parens. et quod dicit' ex̄ de ſen. et re iudi. decetero. q̄ incidẽtes qõnes debeant referri ad ſuperiorem, verum eſt, vt ibi plenarie examinentur. Uel diſtingue, an delegetur mera executio, an mixta: vt dixi. §. ij. ſi. C. de q. vj. §. ſunt quo3. ver. ab executore. j. C. ſi vt ſi delege' mera executio, tũc queſtiones incidentes remittant' ad ſuperiorẽ. et ſi mixta delegat', tũc poteſt cognoſcere de queſtionib9 incidentib9. Sed pone q̄ alicui ſit mãdata nuda executio (nudam dico executionem cum cauſa preſentibus partibus eſt finita, et mandat' aliquibus vt exequantur ſententiam) nunquid ſi pars aduerſa coram illis obijcit exceptionem, audietur exceptio? Uidetur q̄ nõ: quia tenetur executor exequi ſententiã, lic3 ſciat eam iniuſtam: vt extra de offi. iudi. delega. paſtoralis. extra de maiori. et obedien. omnes. extra de offic. iudi. delega. ſiquando. ff. de iudi. ſi pretor. et. xxiij. q. j. quid culpatur. in fi. Argu. contra. C. ſi ex fal. inſtru. l. iudicati. extra de teſtibus. veniens. Ad hoc dicas q̄ ſi euidens eſt ſententiam eſſe nullam, et per inſtrumenta falſa latã, non exeque' eam. al's licet iniuſta exeque' eam. ff. de iudi. l. ſi pretor. Non ob. ff. de confeſ. l. penulti. vbi dicitur q̄ executor poteſt abſoluere illum qui confeſſus fuit coram eodem iudice ſe debere fideicommiſſum. nam non intelligitur lex illa de executore, ſed de iudice.

Executor an poſſit de incidẽtibus q̄onibus cognoſcẽ.

Executio eſt duplex.

Ad h9 ff. ad exhibẽ. l. iij. §. ſciendu3.

Suſpendit' executio oppoſita exceptione falſi inſtru. iudicati.

ff. de re iud. diuus. fz L.

tiones[a] ſiue pragmatice[b] ſanctiones, expreſſam debent in ſe habere cõditionem[c], ſi preces ꝟitate nitant'. mendax eñi precator debet carere ĩpetratis: et quib9 ſcripta dirigũtur, ſunt puniendi ſi precũ mẽdacia vetuerint[d] argui. Unde imperatores Diocletian9 et Maximianus et Conſtantinus libro. j. C. titu. Si contra ius vel vtilitatẽ publi. Preſcriptione[e] mẽdaciorum oppoſita[f], ſiue in iuris[g] narratione mendacium reperiat', ſiue in facti[h], ſiue in tacendi fraude: ꝓ tenore veritatis, nõ deprecantis affirmatione, datum iudicẽ cognoſcere debere, et ẽm hoc de cauſa conuenit ferre ſententiam.

Itẽ imperator Cõſtantin9.

Puniri iubemus decem librarum auri mulcta iudices qui vetuerint[i] precum argui falſitatem. Item imperatores Theodoſius et Ualenti.

Et ſi legibus conſentaneum[k] ſacrũ oraculũ mẽdax precator attulerit, careat penit9 impetratis: et ſi nimia mẽtientis[l] inueni' improbitas, etiam ſeueritati[m] ſubiaceat iudicantis.

Itẽ imperator Conſtantin9.

Et ſi nõ cognitio ſ3 executio mãdatur, de veritate precum inq̄ri op3: vt ſi fraus interuenerit, de oĩ negocio cognoſcat'[n].

Itẽ imperator Anaſtaſius.

Omnes cuiuſcunq3 maioris vel minoris adminiſtrationis vniuerſe reipublice iudices admonem9 vt nullum reſcriptũ, nullam pragmaticam ſanctionem, nullam ſacram annotationẽ que generali iuri vel vtilitati publice aduerſa[o] eſſe videatur: in diſceptatione cuiuſlibet litigij patiantur proferri: ſ3 generales ſacras conſtitutiones modis omnibus non dubitent

Annotatio q̄d ſit.

a ¶ Annotationes. Annotatio dicit' ſcriptura quam imperator proprio animi motu facit de aliquo negocio nemine rogante.

Pragmatica q̄d ſit.

b ¶ Pragmatice. Pragmatica dici' que vẽtilata eſt coram principe: et de hoc facta eſt ſcriptura.

c ¶ Cõditionem. ex̄ de reſcrip. ca. ij.

d ¶ Uetuerint. ex̄ de ap. ex parte. Jo.

¶ Preſcriptione. ¶ Caſus. Quidã impetrauit reſcriptum ab imperatore dicendo falſum in narratione iuris vel facti, vel tacuit ꝟitatẽ. vnde queſitum fuit qualiter iudex delegat9 ꝓcedere debeat. Et reſpondet q̄ iudex procedere debet in cauſa: nõ ẽm affirmationem deprecantis, ſed ẽm veritatis tenorem. Sequens lex patet.

e ¶ Preſcriptione. Jd eſt exceptione.

f ¶ Oppoſita. ab aduerſario.

Princeps h3 oĩa iura in pectore ſuo.

g ¶ In iuris. conſuetudinarij: q̄ dixit aliquid eſſe conſuetudinem eccleſie ſue, cum nõ eſſet. ex̄ de preben. venerabilis: non eñi vide' q̄ in iure ſcripto poſſit mẽtiri principi, cum ipſe habeat omnia iura in pectore ſuo. C. de teſta. omnium.

h ¶ Siue in facti. quia dixit ſe appellaſſe, vel ſpoliatũ fuiſſe, cum non eſſet. Joan.

i ¶ Uetuerint. Tũc eñi appellari põt, l3 inhibita ſit appellatio: vt extra de appel. ex parte.

¶ Et ſi legib9. ¶ Caſus. Quidã impetrauit reſcriptũ ab imperatore legib9 cõſentaneũ, ſc3 vt reſtitueret' cũ diceret ſe ſpoliatũ eſſe re aliqua. hoc t\m falſũ erat. queſitũ eſt ergo vtrũ tale reſcriptũ valeat? Et r\ndet q̄ nõ. et ſi nimia fuerit improbitas mẽtientis, etiã extra ordinẽ puniri debebit. Sequens lex plana eſt.

k ¶ Cõſentaneũ. Ut ſi q̄s dixerit ſe ſpoliatũ, et princeps iuſſit in reſcripto ipſum reſtitui. hoc cõſonat legib9: et tamen carebit cõmodo reſcripti. cõtrarium eſt. ſ. e. preſcriptione. et ex̄ de eta. et quali. intellexim9. ſed omiſſis mult' ſolutionib9 diſtinguas vt diſtinguit': ex̄ de reſcrip. ſup literis. nec vide' hodie locũ habere illa decre. ex parte. ex̄ de reſcrip. quia ẽm illã decre. ſuper literis. non eſt neceſſe q̄ conditio illa ſubintelligatur.

l ¶ Mentientis. Quia per eas diu fatigauit aduerſarium ſuum.

¶ Omnes. ¶ Caſus. Precipit Anaſtaſi9 imperator in hac lege vt nullus iudex recipiat in iudicio aliquod reſcriptum quod generali iuri vel publice vtilitati videat eſſe aduerſum: ſed modis omnibus generales ſacras cõſtitutiones conſeruet.

o ¶ Aduerſa. De hoc habes. ſ. e. in illa. l. reſcripta contra ius elicita. Sed ſi aliquid pro iure allegatur de quo eſt euidens q̄ non conſonat iuri, remittitur ad ſuperiorem. vt extra de fi. inſtru. paſtoralis.

a ¶ Ut autētica ipſa. Tribus modis dicitur ſcriptura autentica: vel qz adeſt ſigillū epi: vt extra de fi. inſtru. c. ij. extra de fideiuſ. peruenit. Scdo dicit autentica, quia eſt apud acta inſinuata. C. de teſta. publicati. z. C. de re iudi. geſta. Tertio dicitur autētica ſi habeat ſubſcriptionē triū teſtiū: vt. C. q po. in pig. ha. ſcripturas.

b ¶ Sine die. vel ſine indictione: vt ex de fi. inſtr. inter dilectos, ideo edit, qz vix al'r poſſet pbari falſum niſi ſciret dies: vt extra de teſti. ex tenore. C. de cōtrahē. ſtip. optimā. niſi eni velit qs pbare falſitatem inſtrumēti, non eſt exhibēdus dies vel conſul, ne det materia fabricādi falſum: vt. ff. quemad. teſt. ape. l. ij. §. vlti. et. ff. de edē. l. j. §. editiões. Uel tūc nō eſt edēdus dies cum vult deliberare an velit cedere vel cōtendere: ſed cum vult agere. Hec tamen eſt veritas q in cōibus inſtrumentis edēdus eſt dies cū vult deliberare: vt ex de pba. qm contra. extra de dila. pterea. C. de eden. is apd quē. z. ff. de edē. l. j. §. rationes. ſed in proprijs nō: vt ex de fid. inſtru. cōtingit. ff. de edē. l. j. §. diē. in accuſationib9 enim nō cogit quis diem commiſſi criminis ponere: vt. 5. ij. q. vlt. libellorz. Eſt tamē contra. huic. C. de no. co. confir. in fi. Sed iſtud intelligit de legib9 redactis in autenticum volumē. Itē in priuatis inſtrumentis non requirit apponi dies z conſul: vt ff. de aqua plu. arcē. l. ij. §. antepe. z. l. pe. ff. de pig.

Editio faciēda eſt ſine die z cōſule.

obſeruandas. C. titu. de diuer. reſcrip. Imperatores Diocletianus z Maximianus. Sancimus vt autentica [a] ipſa atqz originalia reſcripta noſtra etiā manu ſubſcripta, nō exempla eorz inſinuentur. Imperator Conſtātin9 reſpōdit: Si qua beneficia perſonalia ſine [b] die z conſule fuerint dephēſa, authoritate careāt. Imperator zeno. Uniuerſa reſcripta, ſiue in pſonā precantiū, ſiue ad quēlibet iudicē manauerint, q̄ vel annotatio, vel pragmatica ſanctio nominentur: ſub ea cōditione proferri precipimus, ſi preces veritate nitātur. nec aliquē fructum precator mēdax oraculi percipiat impetrati, lz in iudicio aſſeueret veritatem, niſi queſtio [c] fidei precum [d] imperiali beneficio monſtret inſerta. Nam et vir magnificus queſtor, z viri ſpectabiles magiſtri ſcriniorum qui ſine prefata adiectione qualecunqz diuinum reſponſum dictauerint et iudices qui ſuſceperint, reprehenſionē ſubibunt, z qui illicite dictata ſcribere auſi fuerint cuiuſcunqz ſcrinij memoriales ſeu pragmaticarij vl' adiutores primicerij, amiſſione cinguli ferientur.

Item Leo papa.

¶ Priuilegia eccl'iarum nulla debēt improbitate conuelli.

Priuilegia [e] eccl'iarum ſanctorum canonibus inſtituta, et venerabilis Nicene ſynodi fixa decretis, nulla poſſunt improbitate conuelli, vel nouitate mutari.

Itē Nicolaus papa vniuerſali ſynodo preſidēs dixit.

¶ Anathema ſit q mādata vl' decreta Romanorū pontificū ſeruare contēpſerit.

Si qs dogmata, mandata, interdicta, ſanctiōes vel decreta p catholica fide vl' eccl'iaſtica diſciplina, p correctione imminētiū vel futurorū malorz a ſedis apoſtolice pſule ſalubriter pmulgata contēpſerit, anathema ſit [f].

Itē Gelaſi9 Creſconio z Ioāni meſalie epis inter cetera.

¶ Statuta priorz ſucceſſores ſeruare oportet.

Preceſſorū ſtatuta ſicut legitima z iuſta ſucceſſorē cuſtodire [g] cōuenit: ita dz etiā malefacta corrigere [h].

Hinc etiam Arcadius z Honorius.

Quecūqz (inquiunt) a parētib9 noſtris diuerſis ſunt ſtatuta tēporibus: manere inuiolata atqz incorrupta circa ſacroſanctas eccl'ias pcipim9. Nihil igit a priuilegijs immutetur: et omnibus qui eccleſijs deſeruiunt [i], tuitio deferat: qr temporibus etiam noſtris addi [k] potius reuerentiam cupimus, qz ex his que olim preſtita ſunt immutari. Idem. Non tā nouū [l] aliqd pnti ſanctione pcipimus, qz illa q olim vident indulta firmam9. Priuilegia igitur que olim reuerētia ordinis vel religionis obtinuerint vel receperint, reprehendantur: z quicunqz talia reſcripta ſcripſerint, amiſſione ſui honoris feriātur. Pragmaticarij. i. qui reponunt reſcripta. Dogmata, mādata, interdicta, pro correctione: z ſanctiones z decreta, pro fide z eccleſiaſtica diſciplina.

c ¶ Niſi queſtio. i. inqſitio veritatis.

d ¶ Precum. i. q illa conditio ſit appoſita, ſi preces zc. hoc tamen non tenet: vt ex de reſcrip. ex parte.

e Priuilegia. que ſūt de generali eccl'ie ſtatu, vel q ſunt de articl'is fidei. Uel dic q non poſſunt. i. nō debent.

f Si qs. Sit. id eſt fiat. 5 ea. q. j. generali.

g Preceſſorū. Cuſtodire. vt. 5. xvj. q. vj. c. vlti. xij. q. ij. ſi qs. et ca. et ſi illi.

h ¶ Corrigere. ex de reb. eccl. alie. vel non. epi. ex de preca. c. ij.

Quecunqz. ¶ Caſ9. Arcadius z Honorius ſic ſtatuerūt vt priuilegia eccl'iarū a ſuis cōceſſa parentib9 inuiolata ſeruentur: qm in ſuis tēporib9 potius volūt addere reuerētie qz diminuere: et potius que iam indulta ſunt confirmant, qz aliqd ſtatuāt de nouo. Quicunqz igit priuilegia eccleſie violauerint, punient: q vero eccleſie obtēperauerint, ipſi9 beneficijs perfruent.

i ¶ Deſeruiunt. 5. xvj. q. j. gnaliter.

k ¶ Addi. ex de dona. cum dilect9. z. e. tit. c. j. de conſe. diſt. j. vaſa.

l ¶ Nouū. nam feudi ſtatutum non dicitur nouum, licet de nouo precipiatur: de nouo dummodo quandoqz fuerit ſtatutum. ſic. xxiiij. q. j. ca. j. Sicut feudum non dicitur nouum quod de nouo conceditur, dum tamen quandoqz fuerit cōceſſum: vt extra de nouo feu. ex parte. Nec donatio dicitur noua, licz de nouo adipiſcatur quis rei donate poſſeſſionem: vt extra de do. per tuas.

¶ Uniuerſa. ¶ Caſus. zeno imperator ſtatuit in. l. hac vt reſcripta que alicui perſone impetrāti dantur, vel ad iudicem aliquem tranſmittuntur: ſiue ſint annotationes ſiue pragmatice ſanctiones: a nullo iudice recipiantur niſi facta ſint ſub hac conditione, ſi preces veritate nitantur, et quicunqz iudices talia reſcripta dictaue-

nuit: mutilari ſub pene etiam interminatione ꝓhibemus: ita vt hi quoq; qui eccleſie obtem perāt, ipſi⁹ beneficijs perfruā- tur. Idem. Si eccleſie vene rabilis priuilegia cuiuſcunq; fuerint, vel temeritate viola- ta, vel diſſimulatiõe neglecta: commiſſum .xij. librarum[a] auri (ſicut etiam prius cõſtitutum eſt) cõdemnatione plectatur: ipſaq; priuilegia nihilominus pleniſſimum per omnia obti- neant[b] vigorem.

Item Pelagius Armētario magiſtro militū inter cetera.

Nõ licet pontifici ab eccleſie iure diſcedere, qđ documētoꝝ authoritate firmaẗ.

Poſtea ꝗ̄ eccleſie iura documentorum[c] quoq; intercedētium fuerint autho- ritate firmata: nullatenus ab his diſcedēdi liberā pontifex, vel ſi vult permittaẗ habere li- centiam. Si ergo monaſte- riorum priuilegia, vel quarūli- bet eccl'iarū authoritate Leo- nis, Gregorij, Gelaſij, et non- nullorum aliorum pontificum ſancte Romane eccleſie inuio- lata ſeruātur: ſi ea que contra leges fiunt, ꝓ infectis haben- da ſunt: ſi põtifex non habeat liberam licentiam diſcedendi a documentis quibus iura ec- cleſie firmantur: patet ꝙ po- ſteriora priuilegia antiquorib⁹ derogare non poſſunt: nec eo- rū authoritate eis aliqua obij- cietur exceptio: cum etiam ſi contra illa ſpecialiter fierent, pro infectis eſſent habenda.

His ita reſpondetur: Sancta Romana eccleſia ſua authori- tate cõgregata valet diſiunge re, ꝛ diſiuncta congregare, ra- tionis tamen equitate conſide rata. vnde vel pietatis vel ne- ceſſitatis intuitu ſemel a ſe con ceſſa valet, vel in totū vel i par- tē cõmutare. Pro neceſſitate nāq; corrigendorū vitioꝝ pri- uilegia eccleſiarū multarū, vel imminuuntur, vel penitus im- mutanẗ, ſiue perſonaliter, ſiue generaľr. Perſonaliter, iuxta illud: Priuilegiū omino mere- tur amittere qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate.

Item Siluerius papa Uirgi lio epiſcopo.

Qđ hꝫ amittat, qui qđ non accepit vſurpat.

Sic decet fidē ſctõꝝ pa- trū in eccl'ia ſeruari ca- tholica: vt qđ habuit amittat[d] qui improbabili temeritate qđ non accepit aſſumpſerit.

Itē Supplicius Joāni epi- ſcopo Rauennati poſt pauca quibus ab illicita eum ordina- tione prohibuit.

Priuilegiū amittit q̄ ſua au thoritate nõ legitime vtiẗ.

Denūciamus autem ꝙ ſi poſt hoc aliquid tale preſumpſeris, ꝛ aliquē ſeu epm̄ vel preſbyterū, ſeu diaconū in- uitum[e] facere forte credideris: ordinationes tibi Rauēnatis vel Emilienſis eccleſie noue- ris auferendas.

Item Leo papa.

Jus ordinandi amittūt qui immeritum conſecrant.

Si eccleſie. ¶ Caſus. Statuerunt ſupradicti impera tores vt priuilegia eccleſiaꝝ pleniſſimā ſemper obtineāt vigorē: ꝛ quicunq; ea violauerit vel neglexerit, viginti li brarū auri (ſicut etiam olim ſtatutū fuit) condemnatione plecteẗ: priuilegijs nihilomin⁹ in ſua remanētibus firmi- tate. Documento- rū .i. inſtrumētorū. Uel ſi vult: quia nõ põt renūciare his q̄ ꝓ cõmuni vtilitate ſunt introducta.

a Duodecim li brarū. durior pena ſtatuiẗ ꝯtra illos q̄ violant priuilegia eccleſiarū. xvj. q. j. nouarum. in fi. Uel ibi loquiẗ cum agiẗ criminaliter, hic cū ciuiliter.

b Obtineant. Hic habes ꝙ pena ſoluta ꝯtract⁹ ſtat in ſua firmitate. ſic xij. q. ij. eps̄ q̄ māci pium. et. xxiiij. diſt. ꝗ̄ꝗ̄. in fi. ff. de trāſ ac. qui fidem. C. de fideicõ. qui fideicõ- miſſaria. Arg. con- tra ex̄ de pe. ſuam. Iniquum enim eſt ꝙ ſimul habeatur res et pena. ff. de excep. do. apud cel- ſum. §. labeo. Solu. ſi ꝓſtatus eſt ſe velle cõtractum remanere i ſua fir- mitate, tunc poteſt vtrunq; peti, alïas non. Uel diſtingue an pena apponaẗ loco intereſſe, aut loco ꝯtumacie, aut in fraudem vſura- rum. Si loco cõtu- macie, ꝛ re⁹ noluit ſoluere debitū cuꝫ poſſet, ꝛ rem ꝛ pe- nam preſtabit. ff. de col. l. ij. §. ſi cum duob⁹. ꝛ. ff. de tab. exhi. loco. §. condē- natio. ſi eſt appo- ſita loco intereſſe, tunc poteſt agere quāti ſua intereſt. ff. de act. empt. pre dia. Sed ſi in frau dem vſurarū, tunc nõ poteſt: vt extra de emp. ꝛ ven. ad noſtram. in fi. ꝛ. ff. de act. emp. ꝛ ven. iu- lianus. §. idem. Jo.

Pena an poſ- ſit peti cū re?

Sub. di diſti- ctione ibidem facta. vt. ff. de pe. her. nec vl- lam. §. vlti.

c Poſtea. Documētorum. ſupple maxime: quia etſi inſtrumenta nulla eſſent ſuper hoc facta, nõ tamen poſſet retractari contractus. Ideo enim fit in- ſtrumentum nõ ꝙ vis contractus perficiatur per inſtru mentum, ſed vt facilius poſſit per illud probari: vt. C. de ꝓba. cum res. Idē eſt in electione: vt. lxiij. diſt. quanto. ꝛ ſic eſt in matrimonio: vt. xxx. q. v. noſtrates. in fi. Inſtru- mētum q̄re fit.

Si ergo. ¶ Caſus. Concludit Gratianus ex ſupradi ctis breuiter epilo- gando ea que ſunt ſuperius allegata ij. ps. oſtendēs ꝙ per po ſteriora priuilegia nõ poteſt antiquio- ribus derogari: cū etiam ſi contra illa ſpecialiter aliq̄ pri- uilegia fierent, eſ- ſent pro infectiſ ha- benda.

His ita rn̄deẗ. Hec eſt. ij. pars q̄ ſtionis in q̄ ponit di uerſos caſus in q̄- bus perdiẗ priuile- giū: et primo ponit de ſpecialib⁹, ſcđo de generalib⁹. Jo.

Caſ⁹. Reſpõdet nūc Grat. ſupradi- ctis dicēs ꝙ eccl'ia romana ſua autho ritate ꝑuilegia con ceſſa, pietatis vel neceſſitatis intuitu in totū vel in partē poteſt cõmutare. Nā imminēte quā doq; neceſſitate, ꝓ- pter vitia corrigen- da multarū eccl'ia- rū ꝑuilegia, vel im minuunẗ, vel peni- tus imutanẗ: ſiue pſonaliter fiat hoc, ſiue gn̄aliter. De primo ꝓbat ꝑ tria proxima ca. De ſe- cundo ꝓbat per il- lud ca. ita nos.

Sic decet fidē ſctõꝝ. ¶ Caſ⁹. Ille q̄ ꝓpria teme- ritate vſurpat qđ nõ eſt ſibi ꝯceſſum, dꝫ amittere qđ ha- bebat. Caſuꝫ autē ſequēť ca. inuenies notatū. ſ. lxxiiij. di. c. vbi iſta didiciſti.

d Amittat. ar. ꝙ qui vſurpat ſibi ius alterius in eli- gendo, ꝙ etiā pro- prium ius electio- nis debeat perdere: vt. xciij. diſtinctio. cap. vlti. Item ar- gu. ꝙ pena extenditur quandoq; vltra delictum. vt ex̄ de plus pe. ca. j.

Fuit enim in pri ma ꝯpi- latione vbi dice baẗ ꝙ ꝑ iniuſti- tiā plus petendi diabol⁹ amiſit toti⁹ de- biti ſū- mā quā i nobis habe- bat: vt ibi not. de hoc.

e Denunciamus autem. Inuitum. ſ. lxxiiij. diſt. vbi iſta. B.

SI qui epiſcopi[a] talē cōſecrauerint ſacerdotē, qualem eſſe non licet: etiam ſi aliquo modo damnum ꝓprij honoris euaſerint, ordinationis ius vlterius nō habebunt: nec vnq̄ʒ eidem ſacramēto intererunt qđ neglecto diuino iudicio immerito preſtiterunt. Generaliter, veluti dū ciuitati epiſcopalis dignitas perpetuo ſubtrahiꝭ que ſuos epos interimere conſueuit.

Unde Gelaſi⁹ papa ſcribit.

¶ Epiſcopalis dignitas ciuitati ſubtrahiꝭ que ſuos preſules interemit.

ITa nos ſyllanorum cedes geminata pōtificū horrendi criminis atrocitate cōfudit vt diu ꝯſtitutio noſtre deliberationis heſitaret: dū et ingerere quēpiam parricidalibus exēplis deteſtaremur antiſtitē, ⁊ eccleſiā vtcunq̄ʒ deſtitutā nō vſq̄ʒ adeo iudicarem⁹ relinquēdam. quapropter iam velut vſum[b] cōſuetudinēq̄ʒ ſacrilegā declinātes, nos eaten⁹ religioni duxim⁹ conſulēdum, vt parochie veſtre ab extrinſecus poſitis ſacerdotib⁹ gubernentur, que ibidem cōmorantes ferro didicit necare paſtores, inaudito facinore: qđ etiā in illis ꝓuincijs nuſq̄ʒ prorſus legitur accidiſſe que bellorum cōtinuis diuerſiſq̄ʒ incurſionibus affliguntꝭ, vt aliqua ſit reperta ciuitas q̄ preſules miniſtrātes ſibi fidei chriſtiane ſacramēta ſine pſecutore ꝓſterneret. Curādū eſt igiꝭ vt funeſta pernicies ceſſatione ꝓpriorū ſaneꝭ antiſtitū: atq̄ʒ ita ſaltē furorꝭ tāti materia ſubtrahaꝭ ſi in qua hec poſſit acerbitas ꝑpetrari, conſiſtēs ibidem perſona defuerit: eoq̄ʒ modo vel illa ciuitas dū in quos deſeuiat non habebit, ab huiuſmodi temeritate deſiſtat: vel alijs imitādi cōtagia dira exemplū nō prebeat. Egeat ergo epiſcopalib⁹[c] ſubſidijs ſibimet aliunde pēſandis: que ſacrā in ſuo gremio collocatā fuſo crudeliter maculat ſanguine dignitatē: q̄ in vtroq̄ʒ[d] hac eſt vltione plectēda, ſiue inſtinctu domeſtico, ſeu furijs incitata hoc committit exteri⁹[e]. ‡ prebeat ergo dilectio veſtra in hoc ſtatu poſite miniſteriū viſitatiōis[f] eccleſie: ⁊ aut ꝯueniēdo pariter, aut viciſſim, prout qualitas rerum cauſaq̄ʒ popoſcerit, diuina miniſteria repreſentet ingratꝭ, ne cum deuitam⁹ zizaniam, dñica videamur preterire frumēta. Hoſtilitatꝭ quoq̄ʒ vel paupertatis neceſſitate epiſcopales ſedes permutantur: vel due in vnam rediguntur: ſicut ſupra in titu. de mutatio. epiſcoporum beatus Gregorius feciſſe legitur. Nō ergo priuilegia eccleſiarū ſic inuiolata permanere cenſentur, vt quibuſdam de cauſis interuenietib⁹ apoſtolica authoritate eis derogari nō poſſit, alioquin multitudo ecclīarū ad paucitatē redigeretur: cū innumere eccleſie in

SI qui epiſcopi. ¶ Caſus. Queſitum fuit a Leone, quā penā pati debeant epi qui ordinant indignos. Et reſpondet ꝙ decetero non conferēt illū ordinē quem illicite contulerūt, quāuis damnū depoſitionis euadant. Et intellige perſonaliter cū perſona puniꝭ, ⁊ nō puniꝭ eccleſia perpetuo.

a ¶ Si q̄ epi. hoc eſt lectum. s. j. q. j. qui epiſcopi.

¶ Generaliter.

¶ Caſ⁹. Probatū eſt ſupra ꝑ. iij. ca. ꝑri. ꝙ pſonale priuilegiū pōt apoſtolic⁹ auferre. Nunc idem ꝓbat Gra. de generali. Generaliter. i. ꝓ vtilitate generali, vel ꝓ dāno generali.

ITa nos ſyllanorꝫ. ¶ Caſ⁹. Ciues ſyllani maligno ſpiritu ducti duos ſuos epiſcopos vnū poſt alterum occiderūt: qđ nunq̄ʒ legitur accidiſſe etiā in illis ciuitatibus vbi bella continua fiunt, niſi ibi fuerit perſecutor fidei chriſtiane: ⁊ ideo papa Gelaſius q2 hoc crimen velut in cōſuetudinē iam deduxerāt: licet diu heſitaſſet qđ in tanta atrocitate facere debuiſſet: eos epali dignitate p̄uauit, ne de cetero habeāt epm in quē poſſit ſimilis acerbitas ꝑpetrari, nec alijs prebeant exempla ſimilia faciēdi. Sed ne propter malos boni deſeri videantur, precepit Gelaſius duob⁹ epis vt vel inſimul vel alternatim prefate ciuitati prebeāt miniſterium viſitationis. In vtroq̄ʒ. i. ꝓ vtroq̄ʒ epo interfecto. vel in vtroq̄ʒ. i. ꝓ vtroq̄ʒ eorum q̄ ſequuntur, ſiue inſtinctu, ſiue furijs ⁊c̄.

b ¶ Uſum. Arg. ꝙ due vices in criminib⁹ inducunt cōſuetudinē: vt hic, ⁊. C. de pig. act. l. iij. in fi. ſed in ciuilibus negocijs, nec etiam tres vices conſuetudinem inducunt: vt extra de cauſa poſ. cum eccleſia. Item eſt hic argu. ꝙ magis punitur factum iteratum: vt. xxvij. q. e. j. peruenit. et. ff. de re milita. l. iij. §. ſi plures. et extra de here. ad abolendam. §. illos autem. — Cōſuetudo q̄t vicibus inducitꝭ.

c ¶ Epiſcopalib⁹. Hic delictū ciuium quod cōſiſtit in faciendo, redundat in damnum eccleſie. et ſic eſt contra. xvj. q. vj. ſi epm. vbi dicitur ꝙ delictū prelati non redundat in eccleſie dānū. ſed poteſt dici ꝙ hic eccleſia non dānificatꝭ in rebus, licet damnificetur in honore. de delicto qđ cōſiſtit in omittēdo, non eſt dubiū quin redūdet in dānū eccleſie: vt. xvj. q. iij. placuit. — Prelati delictū an redūdet i eccleſie dānum.

d ¶ In vtroq̄ʒ. i. ꝓ vtroq̄ʒ epiſcopo interfecto. † — † Ut dic vtroq̄ʒ. ſ. eorū q̄ ſequuntur. ſ. ſiue inſtinctu, ſiue furijs. ſm hu. ⁊ Lau.

e ¶ Exteri⁹. i. ad ſuggeſtionem extraneorum. — ‡ exterius.

f ¶ Uiſitationis. Sic ergo epi vicini ſupplēt defectū vicinorū epiſcoporum: vt. vij. q. j. pōtifices. et. lxv. diſti. ſi forte.

¶ Hoſtilitatis.

¶ Hec eſt. iij. pars q̄onis in qua magiſter ſoluit et bene ſm Jo. de fan.

¶ Caſus. Iſte. §. in tres partes diuiditur. In primo dr̄ ꝙ papa nō ſolū propter crimē ſua authoritate priuilegia eccleſiarū poteſt auferre vel diminuere, ſʒ etiam ꝓpter hoſtilitatem vel pauptatē epales ſedes mutare pōt, vel duas i vnā redigere, exemplo bti Gre. Non ergo ſic intelligūtur priuilegia eccleſiarꝫ permanere inuiolata, vt apoſtolic⁹ eis derogare non poſſit, ſed ſic debēt intelligi ꝑmanere inuiolata: vt p̄ter authoritatē pape nulli liceat contra ire. In ſcđa parte obijcit huic ꝯcluſioni. c. ſymmachi pape: vbi innuitur ꝙ poſſeſſiones eccleſie que dantur clericis vel peregrinis cauſa neceſſitatis, vel religionis, vel pietatis intuitu, non poſſunt ab eis poſſideri perpetuo, ſed ad tempus. Sed huic obiectioni duplicem Gratia. ſolutionem adhibet. Prima eſt vt clerici ⁊ peregrini illas poſſeſſiones ad tempus debeant poſſidere, monaſteria vero perpetuo. Secunda eſt, quia ſicut clerici vel peregrini ceſſante neceſ- — iij. ps.

ſitate coguntur di mittere poſſeſſiones miſericorditer eis cõceſſas: ſic monachi cū a religione ceſſauerint, priuilegijs exuuntur que religionis intuitu eis cõceſſa videntur. In tertia parte dicit ꝙ priuilegia monachorū in eo caſu intelligitur eſſe conceſſa ꝙ alijs eccleſijs non derogetur: videlicet vt decimatiões noualiū nulli quõdã aſſignatas authoritate priuilegiorum ſibi teneant: vel ſi propter paupertatē vel inſtantem neceſſitatē monachis conſuli non põt niſi derogetur priuilegijs aliorū: ⁊ ita eorū ſubueniendo inopie, vt ipſi ratione priuilegiorum non fiant diuites, ⁊ baptiſmales eccleſie deſtruant. Secunda pars incipit ibi: Sed obijcit. Tertia ibi: priuilegia ergo. Alioquin. i. alit. i. ſi non poſſet derogare priuilegijs aliorū: ad paucitatē reducerentur: quia nõ fierēt noue et alie deſtruerentur.

a ¶ Poſſeſſiones. xvi. queſt. i. poſſeſſiones.

b ¶ Ceſſauerint. argu. ꝙ ſi priuilegiū aliqđ datur ex cauſa vel ratiõe religionis: vel ratiõe paupertatis, vł alia de cauſa: ꝙcito ceſſat cã, ceſſat ⁊ priuilegiū vt eẋ de ṽbo. ſignific. abbate. in fine. extra de deci. ſuggeſtū. xvi. queſtione. i. generalit. et inſtit. de autho. tu. §. vlt. ⁊ ff. de iudi. l. ij. §. legatis. et C. de teſtamen. mili. l. vlti. et inſtit. de pupilla. ſubſtit. §. qua ratione.

Priuilegiū ceſſat ceſſante ipſius cã.

dioceſibus aliarum frequēter condite inueniãtur. Seruent ergo priuilegia eccleſiarū cunctis inconcuſſa tpibus: ne videlicet preter eius authoritatem a quo data ſunt, cõtra ea liceat ire alicui. ¶ Sed obijcitur illud ſymmachi pape: Poſſeſſiones [a] quas vnuſquiſqꝫ eccleſie ſuo relinqt arbitrio. ⁊c. que ſupra in titu. de alienatione rerum eccleſiaſtica. leguntur aſſcripta. Unde datur intelligi ꝙ ea que de iure vniuſcuiuſqꝫ eccleſie, vel neceſſitatis, ſicut peregrinis: vel pietatis intuitu, ſicut religioſis domibus conferuntur: non perpetuo ſed temporaliter ab eis quibus conferuntur, ſunt poſſidenda: ꝙꝫꝙꝫ illud ſymmachi ad neceſſitatis intuitum non ad pietatis proſpectum poſſit referri: videlicet vt ea que peregrinis vel captiuis largiri neceſſitas ſuaſit non ea que religioſis domibus ob quietē religioſe conuerſationis conceſſa ſunt, prohibeantur perpetuo poſſideri. vel potius de vtriſqꝫ intelligendum eſt: videlicet vt ſicut neceſſitatem patientes ceſſante neceſſitate beneficijs renunciare coguntur que eis miſerationis indulſit intuitus: ſic religioſe viuentes cum a religione ceſſauerint [b], priuilegijs exuantur que religioſa conuerſatio meruit. ¶ Priuilegia ergo q̄ religioſis domibus conceduntur: vel in eo caſu accipienda ſunt in quo ita eis conſulitur, ꝙ nulli aliquid derogatur: videlicet vt ex noualibus quorum decimationes nulli [c] aſſignate fuerant, priuilegiorum authoritate decimas aliquibus perſoluere nõ cogantur: vel ſi propter inſtantē temporis neceſſitatē eis conſuli non poterit niſi alijs deroget, ita priuilegiorum authoritas videatur eſſe ſeruãda, vt eorum ſubueniatur inopie, nõ vt ſuarum diuitiarum augmēto, et poſſeſſionum non modica extenſione porrecta, baptiſmales ſeu parochiales eccleſie penitus [d] deſtruantur.

¶ Cauſa.xxvi.

Quidam ſacerdos ſortileg⁹ eſſe et diuinus conuincitur apud epiſcopum: correct⁹ ab epiſcopo, noluit ceſſare: excõmunicatur. tandem agens in extremis recõciliatur a quodam ſacerdote, epiſcopo inconſulto. inducitur ſibi penitētia ſub quantitate temporis canonibus prefixa.

Hic primū queritur: qui ſint ſortilegi?

Secundo, an ſit peccatū eſſe ſortilegum?

Tertio, a quibus genus diuinationis ſumpſit exordium?

Quarto, quot ſunt genera diuinationis?

Quinto, an ſortilegi vel diuini ſint excommunicandi ſi ceſſare noluerint?

Sexto, an excommunicatus ab epiſcopo, poſſit reconciliari a presbytero illo inconſulto.

Septimo, ſi morientibus eſt indicēda penitentia ſub quantitate temporis?

¶ Queſtio.i.

Qui ſint ſortilegi Iſidorus definit etymologiarū lib. viij. ita dicens.

¶ Qui ſint ſortilegi.

Sortilegi ſunt q̄ ſub nomine ficte religiõis per quaſdam (quas ſctõꝝ ſeu apoſtolorū vocant) ſortes diuinationis ſcientiã profitent [e]: aut quarūcūqꝫ ſcripturarū inſpectione futura promittunt.

¶ Queſtio.ij.

c ¶ Nulli. Hoc nõ eſt verū: qꝛ ſi illud nouale fuit in alicui⁹ territorio, ad illum tãtū ſpectabit. ſed ſi in nullius parochia fuerit epũs põt aſſignare cui voluerit: vt eẋ de deci. qm̄.

d ¶ Penitus. ſupra. xij. queſtio. ij. bone rei. Io.

Quidã ſacerdos. ¶ Caſ⁹. Expedito tractatu de priuilegijs: ſupponitur cauſa. xxvi. i qua tractatur de diuinatiõibus, et recõciliatiõe excõmunicatorum: ⁊ de pena morientiū. Que omnia vt melius pateant, Gratianus more ſolito thema ꝑponit, de quo ſeptē ſurgunt queſtiones.

Qui ſint ¶ Caſus. Hic proponitur ꝑma queſtio: in qua queritur quid ſit ſortilegium. que queſtio ſoluitur. ĩ. c. i.

Sortilegi. ¶ Caſ⁹. Queſitū fuit ab Iſidoro qui dicant ſortilegi. Qui reſpõdet dicens ꝙ illi dicuntur ſortilegi qui artē diuinatiõis profitentur per ſortes que vocant ſortes apoſtolorum, vel per quācunqꝫ aliã ſcripturam futura promittunt.

e ¶ Profitentur. qui tales conſulit, penitētia punitur v. annorum: vt. ĩ. e. q. õ. v. qui diuinationes. Ipſi autē ſortilegos conſulentes, tantū penitentia vnius anni videnẗ puniendi: vt eẋ de ſortile. c. ij. ſꝫ iſtud itellige eē diſpenſatione. ſm legē aūt ipſe maleficus puniẗ capite: vt. C. de male. ⁊ ma. l. nemo. Ioan.

Sortilegos conſulētes, et ipſi ſortilegi q̄lit puniunẗ.